

НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ ПОДГРАДЦИ (1952–1958); 1952/1958 (Историјат и организација ствараоца фонда, основни подаци о архивској грађи)

Анстракт: Народни одбори општина у БиХ почели су са радом доношењем Закона о подјели територије НР БиХ на срезове, градове и општине у мају 1952. године. У раду су дати основни подаци о архивском фонду Народни одбор Општине Подградци, историјату ствараоца фонда, његовој административно-територијалној надлежности и унутрашњој организацији као и основни подаци о архивској грађи. Рад је настао након сређивања и обраде фонда и израде сумарно-аналитичког инвентара.

Кључне ријечи: Народни одбор Општине Подградци, закон, статут, унутрашња организација, мјесни уреди, мјесни одбори, зборови бирача, матична подручја, архивска грађа.

Историјат и организација ствараоца фонда

Народни одбор Општине Подградци почео је са радом доношењем Закона о подјели територије НР БиХ на срезове, градове и општине од 5. 5. 1952. године.¹ Доношењем овог закона укидају се мјесни, а формирају општински народни одбори.

Општи закон о народним одборима из априла 1952. године утврдио је да у надлежност народних одбора општина спадају сви послови који су досадашњим савезним прописима били дати у надлежност мјесним народним одборима (члан 75).²

Мјесни народни одбор Горњи Подградци престао је са радом, а са радом почиње Народни одбор Општине Подградци, који је у саставу Среза босанско-градишког. Сједиште Народног одбора Општине је у Горњим Подградцима. У састав општине улазе Горњи Подградци, Доњи Подградци, Бараји, Јабланица, Совјак, Милошево Брдо и Козара Планина.

У члану 1 Закона о спровођењу реорганизације народних одбора³ наводи се да ће се до доношења закона НР БиХ о народним одборима срезова, градова,

¹ *Службени лист НР БиХ*, број 11, од 5. 5. 1952.

² *Службени лист ФНРЈ*, број 22, од 19. 4. 1952.

³ *Службени лист НР БиХ*, број 11, од 5. 5. 1952.

градских општина и општина спровести реорганизација народних одбора по одредбама овог закона.

На сједници Народног одбора Општине Подградци, одржаној 13. 5. 1952. године (са присутна 34 одборника), донесена је одлука о броју одборника на територији Народног одбора Општине Подградци (21 одборник), извршен избор одборника и сталних комисија: Мандатно-имунитетске, Комисије за прописе и Комисије за молбе и жалбе, те извршен избор предсједника и постављење секретара Народног одбора Општине Подградци.⁴

Закон о народним одборима општина,⁵ којег је донијела Народна скупштина НР БиХ у јулу 1952. године, утврдио је да је народни одбор општине као локални орган државне власти орган народног самоуправљања у општини (члан 1). Народни одбор општине усмјерава и обезбјеђује привредни, социјални и културни развитак општине, учвршћује и развија социјалистичке односе и правни поредак и врши друге законом одређене задатке (члан 2). Народни одбор општине има статут, који сам доноси. Статутом се одређује унутрашње устројство, расподјела послова и пословање народног одбора, као и однос народног одбора према предузећима и установама које оснива (члан 7).

У члану 9 Закона о народним одборима општина наведено је да у надлежност народног одбора општине спадају одређени послови од непосредног интереса за привредни, комунални, социјални и културни развитак општине (буџет, пољопривредне станице, расадници и друго, доношење регулационог плана у сагласности са народним одбором среза, комунални уређаји и услови њиховог коришћења, као и локалне установе и њихови односи према грађанима – водовод, бунари, чесме, цистерне, канализација, купатила, перионице и слично, старање о извршењу прописа о обавезном основном школовању, надзор у погледу извршења прописа у домовима културе, биоскопима, читаоницама, књижницама и слично, одржавање љекарске службе, здравствене станице, амбуланте, диспанзери, бабичка служба и слично, заштита дјецe и мајки, збрињавање лица којима је потребна заштита, одржавање локалног реда и мира и друго).

Народни одбор општине може за проучавање појединих питања и припремање закључака, као и за вршење анкета, образовати из своје средине сталне и повремене комисије. Сталне комисије су: комисија за одлуке, комисија за молбе и жалбе, комисија за мандатно-имунитетска питања и рачунска комисија (члан 53). Народни одбор општине доноси одлуке, наредбе, упутства и рјешења (члан 61). У саставу народног одбора општине могу се образовати савјети за вршење одређених управних послова. Које ће савјете имати народни одбор општине, одређује се његовим статутом (члан 72).

⁴ АРС БЛ, 101, 330, записници са сједница, 1952. година

⁵ *Службени лист НР БиХ*, број 18, од 1. 8. 1952.

У јуну 1955. године Савезна народна скупштина усвојила је Општи закон о уређењу општина и срезова.⁶

У члану 1 Закона о спровођењу новог уређења општина и срезова из јула 1955. године⁷ наведено је да ће се, до доношења закона о самоуправљању у општинама и срезовима, у погледу положаја нових општина и срезова, образовања, организације и рада њихових народних одбора примјењивати одредбе Општег закона о уређењу општина и срезова и одредбе овог закона.

Овим законом је утврђено да ће у сједишту народног одбора садашњих општина народни одбори нових општина образовати мјесне уреде, који ће почети са радом 1. 9. 1955. године. Мјесни уреди неће се образовати у сједишту народног одбора нове општине (члан 14).

Мјесни уреди воде матичне књиге, бирачке спискове и издају изводе из ових евиденција, издају сточне пасоше, примају поднеске грађана упућене народном одбору општине и среза и врше друге послове које одреди народни одбор општине.

Мјесни уреди образовани ван сједишта народног одбора садашњих општина не воде матичне књиге до доношења прописа од стране надлежних државних органа (члан 15).

Доношењем Закона о подручју срезова и општина у НР БиХ од 12. 7. 1955. године⁸ престаје са радом Народни одбор Среза Босанска Градишка, а Народни одбор Општине Подградци наставља са радом и улази у састав Среза Бањалука. Сједиште Народног одбора Општине је у Горњим Подградцима, а у састав општине улазе насељена мјеста: Ацићи, Доњи Подградци, Горњи Подградци, Грбавци, Јабланица, Козара, Милошево Брдо, Самарције, Совјак, Требовљани, Трновац, Турјак.

У јулу 1955. године ступио је на снагу Закон о надлежности народних одбора општина и срезова по републичким прописима⁹ и Закон о надлежности народних одбора општина и срезова којег је усвојила Савезна народна скупштина.¹⁰

Овим законима је утврђено да народни одбори општина, поред послова који су им стављени у надлежност постојећим републичким прописима, односно постојећим савезним законима и другим савезним прописима, врше и послове из досадашње надлежности народних одбора срезова, који су наведени у прилозима ових закона. Овим законима се одређују послови из надлежности народног одбора које врши народни одбор на сједници, као и надлежности савјета народног одбора и управних органа народног одбора.

⁶ *Службени лист ФНРЈ*, број 26, од 22. 6. 1955.

⁷ *Службени лист НР БиХ*, број 16, од 12. 7. 1955.

⁸ *Службени лист НР БиХ*, број 17, од 12. 7. 1955.

⁹ *Службени лист НР БиХ*, број 18, од 14. 7. 1955.

¹⁰ *Службени лист ФНРЈ*, број 34, од 27. 7. 1955.

Прва сједница Народног одбора Општине Подградци одржана је 5. 8. 1955. године. Од укупно 35 одборника Народног одбора нове Подградчке општине, сједници је присуствовало њих 25. На сједници је, између осталог, извршен избор предсједника Народног одбора општине, избор чланова Комисије за статут, Комисије за прописе, Комисије за избор и именовања и Комисије за службеничка питања, извршено именовање секретара Народног одбора општине, као и именовање чланова Комисије за утврђивање имовинских права и обавеза и преузимање архиве и инвентара.¹¹

Доношењем Закона о измјенама и допунама Општег закона о уређењу општина и срезова у јулу 1957. године утврђено је да народни одбор општине сачињавају општинско вијеће и вијеће произвођача.¹² Општинско вијеће је представничко тијело свих грађана у општини. Вијеће произвођача је представничко тијело произвођача запослених у производњи, транспорту и трговини на подручју општине, који су у вијећу представљени сразмјерно свом учешћу у друштвеном производу општине (члан 20).

Законом о избору и опозиву одборника, који је донесен у јулу 1957. године,¹³ прописан је, између осталог, и начин избора одборника у општинско вијеће и вијеће произвођача народног одбора општине.

У децембру 1957. донесен је Закон о измјенама и допунама Закона о надлежности народних одбора општина и срезова и Уредба Савезног извршног вијећа о надлежности општинских и среских народних одбора и њихових органа,¹⁴ а у фебруару 1958. године Закон о измјенама и допунама Закона о надлежности народних одбора општина и срезова по републичким прописима и Уредба Извршног вијећа НР БиХ о надлежности народних одбора општина и срезова и њихових органа.¹⁵

Одредбама ових закона одређује се које од послова из надлежности народног одбора врше оба вијећа равноправно, односно оба вијећа у заједничкој сједници, које послове врше одговарајућа вијећа народног одбора, као и који савјет односно орган управе народног одбора врши поједине послове из надлежности ових органа. У посебном дијелу закона наведени су послови из надлежности народних одбора општина и њихових органа.

Након усвајања Закона о измјенама и допунама Закона о подручју срезова и општина у НР БиХ у јуну 1958. године,¹⁶ Народни одбор Општине Под-

¹¹ АРС БЛ, 143, 11, записници са сједница, списи без броја, 1955. година

¹² *Службени лист ФНРЈ*, број 29, од 10. 7. 1957.

¹³ *Службени лист НР БиХ*, број 28, од 26. 7. 1957.

¹⁴ *Службени лист ФНРЈ*, број 52, од 18. 12. 1957. Пречишћени текст Закона гласи: Закон о надлежности општинских и среских народних одбора и њихових органа

¹⁵ *Службени лист НР БиХ*, број 5, од 15. 2. 1958. Пречишћени текст Закона гласи: Закон о надлежности народних одбора општина и срезова и њихових органа.

¹⁶ *Службени лист НР БиХ*, број 23, од 28. 6. 1958. Пречишћени текст Закона гласи: Закон о подручјима срезова и општина у НР БиХ.

градци престаје са радом, а насељена мјеста која су улазила у састав ове општине ушла су у састав Општине Босанска Градишка у Срезу Бањалука. Овим законом утврђено је да народни одбори укинутих срезова и народни одбори укинутих општина престају са радом 15. 7. 1958. године (члан 6).

Питања унутрашње организације Народног одбора Општине Подградци регулисана су доношењем рјешења о систематизацији радних мјеста на сједницама Народног одбора Општине и доношењем Статута Општине Подградци.

На IV сједници Народног одбора Општине Подградци, одржаној 27. 12. 1955. године, донесено је Рјешење о измјени и допуни Рјешења о систематизацији радних мјеста у управним органима Народног одбора Општине Подградци, број 154/55.¹⁷ Овим рјешењем утврђена су радна мјеста и број службеника за свако радно мјесто унутар појединих организационих јединица. Организационе јединице су: 1. Секретар, 2. Општи одсјек (Реферат за општу управу и буџет, Реферат за привреду и комуналне послове, Реферат за имовинско-правне односе, Реферат за послове народне одбране, Реферат за просвјету и културу, Реферат за здравље и социјално старање, Реферат санитарне инспекције, Реферат за грађанска стања, Реферат за канцеларијску службу, Дактилограф), 3. Управа прихода (шеф Управе прихода, Реферат за приходе, Реферат за пореско књиговодство, Порески извршитељи), 4. Општински судија за прекршаје, 5. Мјесни уреди: Мјесни уред у Јабланици (Реферат за канцеларијску службу), Мјесни уред у Требовљанима (Реферат за канцеларијску службу) и Мјесни уред у Турјаку (Реферат за канцеларијску службу и Реферат за послове народне одбране).

Статут Општине Подградци донесен је на сједницама одржаним 31. 8. 1955, 25. 1. 1956. и 14. 7. 1956. године.¹⁸

У члану 1 Статута наводи се да је Општина Подградци основна политичко-територијална организација самоуправљања радног народа и основна друштвено-економска заједница становника на подручју Општине. Општина Подградци је у саставу Среза Бањалука.

Статутом је регулисано да Народни одбор општине има 35 одборника (члан 22). Народни одбор општине има сталне одборничке комисије: Мандатно-имунитетска комисија, Комисија за избор и именовања, Комисија за привреду, Комисија за прописе и организациона питања, Комисија за молбе и притужбе (члан 35). За вршење извршних и одређених управних послова из општинске надлежности Народни одбор има сљедеће савјете: Савјет за план и финансије, Савјет за привреду и комуналне послове, Савјет за просвјету и културу, Савјет за здравље и социјалну заштиту и Савјет за општу управу (члан 52).¹⁹

¹⁷ АРС БЛ, 143, 10, број 824/55

¹⁸ АРС БЛ, 143, 16, број 3400/56

¹⁹ Савјет за план и финансије врши послове у вези са приједлогом друштвеног плана општине, буџета и завршног рачуна општине, прати извршење друштвеног плана и буџета општине и врши друге послове из области финансија, као и послове из области имовинских односа.

Орган управе Народног одбора општине је Секретаријат Народног одбора општине. У саставу Секретаријата налази се као орган управе Општинска управа за приходе (члан 80). На челу Секретаријата стоји и његовим радом руководи секретар, а на челу Управе за приходе шеф (члан 81). Народни одбор може за спровођење појединих управних задатака образовати посебне управне комисије (члан 83).

У Статуту је наведено да, ради приближавања одређених општинских управних служби становништву, Народни одбор има сљедеће мјесне уреде: у Јабланици, за подручје насељених мјеста Јабланица и Совјак, у Турјаку, за подручје насељених мјеста Ацићи, Грбавци, Козара, Самарције, Трновац и Турјак и у Требовљанима, за подручје насељених мјеста Требовљани и Милошево Брдо (члан 89).

На подручју Општине Подградци оснивају се мјесни одбори за сљедећа мјесна подручја : 1. Мјесни одбор у Турјаку, за насељена мјеста Трновац и Турјак, 2. Мјесни одбор у Ацићима, за насељена мјеста Ацићи и Самарције, 3. Мјесни одбор у Грбавцима, за насељено мјесто Грбавци, 4. Мјесни одбор у Требовљанима, за насељено мјесто Требовљани, 5. Мјесни одбор у Милошевом Брду, за насељена мјеста Милошево Брдо и Совјак, 6. Мјесни одбор у Јабланици, за насељено мјесто Јабланица, 7. Мјесни одбор у Доњим Подградцима, за насељено мјесто Доњи Подградци и 8. Мјесни одбор у Козари, за насељено мјесто Козара (члан 99).

Статутом је утврђено да се мјесни одбор састоји од одборника Народног одбора општине који су изабрани на подручју за које је мјесни одбор основан и од одређеног броја чланова које бирају бирачи тог подручја на зборовима бирача. Мјесни одбор има 5–15 чланова. Број чланова сваког мјесног одбора одређује Народни одбор општине (члан 100).

Савјет за привреду и комуналне послове врши послове из области индустрије, рударства, занатства, робног промета, пољопривреде, задругарства, угоститељства, туризма, шумарства, лова, риболова, водопривреде и саобраћаја, као и из области комуналне дјелатности, урбанизма, грађевинарства, те стамбених питања.

Савјет за просвјету и културу врши послове из области просвјетивања, школства и наставе, те школског образовања из предвојничке обуке, физичке културе и спорта, библиотекарства као и других области културе и умјетности.

Савјет за здравље и социјалну заштиту врши послове из области заштите здравља и организације здравствене службе, опште социјалне заштите, заштите ратних војних инвалида, жртава фашистичког терора, социјалне помоћи, послове из области заштите мајке и дјетета и заштите породице, као и послове из области старатељства, а нарочито заштите малољетника.

Савјет за општу управу врши послове из области организације и рада органа управе и установа Народног одбора, уколико поједини од тих послова не спадају у дјелокруг других савјета, стручног образовања службеника, унапређења администрације и административног пословања, грађанских стања, заштите јавног реда и мира, безбједности грађана, друштвене и личне имовине, безбједности саобраћаја и помагања лица отпуштених са издржавања казне, као и друге извршне и друге послове који изричито нису стављени у дјелокруг другог савјета (члан 53 Статута).

Мјесни одбор претреса послове који су од непосредног интереса за мјесто и за општину и даје Народном одбору Општине приједлог и мишљење за рјешење таквих питања. Ако се ради о важнијим питањима, мјесни одбор је дужан да претходно та питања изнесе пред збор бирача ради претресања (члан 105).

У Статуту је наведено да се зборови бирача одржавају по сљедећим подручјима зборовог бирача: 1) Ацићи, за насељено мјесто Ациће, 2) Доњи Подградци, за насељено мјесто Доње Подградце, 3) Горњи Подградци, за насељено мјесто Горње Подградце, 4) Грбавци, за насељено мјесто Грбавце, 5) Јабланица, за насељено мјесто Јабланицу, 6) Козара, за насељено мјесто Козару, 7) Милошево Брдо, за насељено мјесто Милошево Брдо, 8) Самарције, за насељено мјесто Самарције, 9) Совјак, за насељено мјесто Совјак, 10) Требовљани, за насељено мјесто Требовљани, 11) Грбавци, за насељено мјесто Грбавци и 12) Турјак, за насељено мјесто Турјак (члан 117).²⁰

На сједници Народног одбора општине Подградци, одржаној 14. 8. 1956. године, донесена је Одлука о унутрашњој организацији и дјелокругу рада органа управе Народног одбора општине Подградци и Рјешење о систематизацији радних мјеста у органима управе, посебним органима и осталим службама Народног одбора општине²¹.

Овим рјешењем утврђена су радна мјеста и број службеника за свако радно мјесто унутар појединих организационих јединица. Наведене су сљедеће организационе јединице: 1. Секретаријат Народног одбора општине (радна мјеста: Секретар, Референт за опште управне послове, Референт за привреду и комуналне послове, Референт за имовинско-правне односе, Референт за буџет и рачуноводство, Референт за грађанска стања, Референт за просвјету и културу, Референт за здравље и социјалну заштиту, Санитарни техничар, Референт за канцеларијску службу, Дактилограф), 2. Општинска управа за приходе (Шеф Управе и референт за приходе од становништва, Референт за приходе од становништва и остале приходе и Референт за приходе од привреде, Референт пореског књиговодства, Група пореских извршитеља), 3. Референт за послове народне одбране, 4. Судија за прекршаје, 5. Мјесни уред у Турјаку.

На XIII сједници Народног одбора Општине Подградци, одржаној 25. 2. 1957. године, донесена је Одлука о матичним подручјима и насељеним мјестима за које ће се одвојено водити матичне књиге рођених, вјенчаних и умрлих на подручју Општине Подградци.²²

²⁰ Народни одбор Општине може изнијети поједина питања из своје надлежности на претресање пред збор бирача. Народни одбор Општине дужан је да прије одлучивања о важнијим питањима из своје надлежности затражи мишљење збора бирача, а нарочито прије доношења одлуке: 1) о друштвеном плану и буџету Општине, 2) о регулационом плану, 3) о увођењу општинских приреза и такса (члан 123 Статута).

²¹ АРС БЛ, 143, 16, број 3409/56 и 3410/56

²² АРС БЛ, 143, 21, број 29/57

За подручје Општине Подградци одређују се два матична подручја, и то: Матично подручје број 1, са сједиштем у Народном одбору Општине Подградци у Горњим Подградцима и Матично подручје број 2, са сједиштем у сједишту Мјесног уреда Турјак у Турјаку.

Матичном подручју са сједиштем у Народном одбору општине Подградци припадају слjedeћа насељена мјеста – села за која ће се одвојено водити матичне књиге и то: а) Доњи Подградци, б) Горњи Подградци, ц) Јабланица, д) Совјак, е) Милошево Брдо и ф) Требовљани.

Матичном подручју са сједиштем у Мјесном уреду Турјак у Турјаку припадају слjedeћа насељена мјеста – села за које ће се одвојено водити матичне књиге и то: а) Турјак, б) Трновац, ц) Ацићи, д) Самарције, е) Грбавци и ф) Козара.

Одлука о измјени и допуни Статута Општине Подградци, број 3400/56 од 14. 7. 1956. године, донесена је на XVIII сједници Народног одбора Општине Подградци, одржаној 24. 8. 1957. године.²³

Чланови 22, 99 и 117 Статута мијењају се: Народни одбор сачињавају Општинско вијеће и Вијеће произвођача. Општинско вијеће има 20, а Вијеће произвођача 15 одборника. Основана су два нова мјесна одбора: Мјесни одбор Совјак, за насељено мјесто Совјак, и Мјесни одбор Трновац, за насељено мјесто Трновац. Зборови бирача одржавају се по слjedeћим подручјима зборова бирача: 1. Ацићи, 2. Доњи Подградци I, 3. Доњи Подградци II, 4. Горњи Подградци I, 5. Горњи Подградци II, 6. Горњи Подградци III, 7. Грбавци I, 8. Грбавци II, 9. Јабланица I, 10. Јабланица II, 11. Јабланица III, 12. Козара, 13. Милошево Брдо I, 14. Милошево Брдо II, 15. Самарције, 16. Совјак, 17. Требовљани, 18. Трновац, 19. Турјак I, 20. Турјак II. Наведена су насељена мјеста и засеоци насељених мјеста која улазе у подручје за које се одржавају зборови бирача.

Архивска грађа

Архивски фонд Народни одбор Општине Подградци садржи 24 књиге и 34 кутије списа.

Грађа фонда преузета је у Архив Босанске Крајине од Скупштине општине Босанска Градишка 1979. године, о чему је састављен записник о примопредаји грађе.

У архивској грађи фонда налазе се списи из 1953–1958. године.²⁴

Архивска грађа фонда садржи: одлуке, рјешења и записнике са сједница Народног одбора општине Подградци и са сједница Општинског вијећа и Вије-

²³ АРС БЛ, 143, 21, број 2306/57

²⁴ Списи Народног одбора Општине Подградци из 1952. године налазе се у фонду Мјесни народни одбор Горњи Подградци.

ћа произвођача Народног одбора општине,²⁵ записнике са сједница савјета и комисија Народног одбора Општине, рјешења Комисије за прекршаје и Судије за прекршаје Народног одбора Општине Подградци, одлуке Општинске аграрне комисије Подградци из 1954. године, персонална документа (рјешења о пријему у службу, о премјештају службеника, о унапређењу службеника и превођењу у звања, о отказима на службу, рјешења о платама и друго), списе Општинске управе прихода (мјесечни извјештаји о наплати пореза, о стању фондова Народног одбора општине,²⁶ рјешења Народног одбора Општине о признавању пореских олакшица, оперативни планови наплате пореза и осталих прихода и друго). У грађи се налазе и пописи заоставштине умрлих лица са подручја Народног одбора Општине, рјешења Среског суда у Бос. Градишци о наслеђству и о развргнућу заједнице некретнина, као и рјешења Судије за прекршаје Народног одбора Среза Бањалука.

Архивска грађа фонда садржи финансијска документа и платне спискове службеника Народног одбора Општине Подградци, особља Осмогодишње школе Горњи Подградци и основних школа са подручја Општине Подградци.

У архивској грађи фонда налазе се увјерења и потврде (о имовном стању, о заједничком кућанству, о прометној вриједности некретнина, о морално-политичком владању лица и друго) и рјешења Народног одбора Општине Подградци (о додјели стипендија ученицима и студентима, о исплатама новчаних износа на име издржавања лица са подручја ове општине у корист ђачких домова и Дома ратне сирочади „Лепа Радић” Бос. Градишка, о додјели сталне мјесечне новчане помоћи лицу као жртви фашистичког терора, одобрења за сјечу дрвета у властитој шуми, земљорадничким задругама отварање угоститељске и трговинске радње и друго).

У грађи се налазе и рјешења Народног одбора Општине у вези са изградњом зграде Здравствене станице у Горњим Подградцима, стамбене згра-

²⁵ У фонду се налазе записници са сједница Народног одбора Општине Подградци, одржаних 12. 7. 1953. године, 27. 4. 1954. године и 12. 5. 1954. године, записници са I–XIX сједнице Народног одбора Општине Подградци (одржаних од 5. 8. 1955. године до 6. 9. 1957. године), записници са I–IV сједнице Општинског вијећа Народног одбора Општине Подградци, записници са I–IV сједнице Вијећа произвођача Народног одбора Општине Подградци, записници са I–III заједничке сједнице Општинског вијећа и Вијећа произвођача Народног одбора Општине Подградци (одржаних од 7. 11. 1957. до 25. 12. 1957. године), записник са V сједнице Општинског вијећа Народног одбора општине Подградци, записник са V сједнице Вијећа произвођача Народног одбора општине Подградци, записник са IV заједничке сједнице Општинског вијећа и Вијећа произвођача Народног одбора општине Подградци (одржаних 20. 2. 1958. године).

²⁶ У фонду се налазе мјесечни извјештаји Управе прихода о стању фондова Народног одбора Општине Подградци (Општински инвестициони фонд, Општински фонд за кредитирање стамбене изградње и Општински фонд за путеве) за јануар–децембар 1957. и за јануар 1958. године.

де са четири стана у Горњим Подградцима, господарске зграде при лугарници у селу Грбавци и друго.

Архивска грађа садржи извјештаје Народног одбора општине Подградци (о земљи која је припала земљишном фонду за домаћинства са подручја ове општине, о одборницима, сједницама Народног одбора општине, комисијама Народног одбора општине, раду зборова бирача и друго, о земљи изузетој у пољопривредни земљишни фонд, о стању школске мреже на подручју општине и друго), а садржи и списак домаћинстава која имају преко 100 дунума обрадивог земљишта са подручја ове општине,²⁷ спискове домаћинстава која посједују земљиште из 1957. године²⁸ и друге спискове.

Значајан дио грађе у фонду садржи расписе и упутства Народног одбора Среза Босанска Градишка и рјешења (у вези са оснивањем и престанком рада приватних занатских радњи, у вези са жалбама лица са подручја Народног одбора Општине на разрезану аконтацију пореза, о убирању ушура од власника житарица од овршених количина жита, о одобравању градње и оправке објекта Предузећа дрвне индустрије „Врбас” Бањалука, Погон Горњи Подградци и друго), као и одлуке донесене на сједницама Среског вијећа и Вијећа произвођача Народног одбора Среза босанскоградишког. Архивска грађа садржи расписе, упутства и рјешења Народног одбора Среза Бањалука и дописе Војног одсјека Бос. Градишка, Среског суда и Среског јавног тужилаштва Бос. Градишка.

У грађи фонда налази се Статут Општине Подградци,²⁹ Правила Фонда за кредитирање стамбене изградње Општине Подградци,³⁰ Тарифни правилник Земљорадничке задруге с. о. ј. у Горњим Подградцима,³¹ а грађа садржи и уговоре о закупу пољопривредног земљишта у општенародној имовини, статистичке извјештаје из области пољопривреде, прве резултате пописа становништва из 1953. године и друго.

²⁷ АРС БЛ, 143, 2, број 995/53

²⁸ У фонду се налазе спискови газдинстава, домаћинстава која су посједовала земљишне површине на дан 31. 5. 1957. године код Народног одбора Општине Подградци: катастарска општина Г. Подградци, Д. Подградци, Ацићи, Грбавци, Јабланица, Козара, Совјак, Требовљани и Турјак, АРС БЛ, 143, 27, списи без броја.

²⁹ Статут Општине Подградци потврдио је Народни одбор Среза Бањалука на посебним сједницама Среског вијећа и Вијећа произвођача, одржаним, 4. 12. 1956. године, а уз сагласност Комисије за статуте општина и срезова Народне скупштине НР БиХ, број 16/57 од 6. 2. 1957. године, АРС БЛ, 143, 16, број 3400/56.

³⁰ Рјешење о одобравању Правила Општинског фонда за кредитирање стамбене изградње Општине Подградци донесено је на VIII сједници Народног одбора Општине Подградци, одржаној 16. 6. 1956. године, АРС БЛ, 143, 15, број 2510/56.

³¹ Рјешење о потврди Тарифног правилника Земљорадничке задруге с. о. ј. Горњи Подградци донесено је на X сједници Народног одбора Општине Подградци, одржаној 14. 8. 1956. године, АРС БЛ, 143, 15, број 2994/56.

Грађа фонда садржи списе Општинске изборне комисије: огласе, рјешења, увјерења и извјештаје у вези избора одборника у Општинско вијеће и Вијеће произвођача Народнoг одбора општине,³² записнике са сједница Општинске изборне комисије,³³ изборни материјал за изборе одборника Општинског вијећа Народнoг одбора Општине Подградци, одржаних 27. 10. 1957. године и друго, као и списе о изборима савезних и републичких народних посланика за изборни срез Бос. Градишка из 1958. године.

У архивској грађи фонда налазе се дјеловодни протоколи (Дјеловодни протоколи Народнoг одбора Општине Подградци из 1956. и 1958. године, Дјеловодни протокол Мјесног уреда Требовљани из 1955–1956. године, Дјеловодни протокол Мјесног уреда Турјак из 1955–1958. године), Регистар Народнoг одбора Општине Подградци из 1957. године, Контролници кредита Народнoг одбора Општине Подградци из 1956. и 1957. године, Уписник за овјеравање потписа, рукописа и преписа Народнoг одбора Општине Подградци из 1953–1958. године и друге књиге.

Архивска грађа фонда била је смјештена у фасциклама, технички несређена и измијешана по годинама и бројевима дјеловодног протокола.

Архивска грађа фонда из периода 1953–1956. година сређена је хронолошки, по годинама и бројевима повјерљивог дјеловодног протокола и дјеловодног протокола, на списе без броја, списе Општинске комисије за прекршаје (1953. и 1954. година), списе Општинског судије за прекршаје (1955. година) и списе Општинске аграрне комисије Подградци (1954. година), који имају бројеве својих протокола.

У 1957. години у систем канцеларијског пословања Народнoг одбора Општине Подградци уводе се архивске шифре и списи се приликом настанка и архивирања класификују према нумеричким ознакама по организационим јединицама – рефератима.

Архивска грађа фонда из 1957–1958. године сређена је и систематизована на одлуке и рјешења донесена на сједницама Народнoг одбора Општине Подградци и сједницама Општинског вијећа и Вијећа произвођача Народнoг одбора Општине, записнике са сједница Народнoг одбора Општине Подградци и са сједница Општинског вијећа и Вијећа произвођача Народнoг одбора Општине, персонална документа, списе систематизоване по рефератима

³² У августу 1957. године у Службеном листу НР БиХ објављена је Одлука о расписивању општих избора за одборнике народних одбора општина и срезова, коју је донијело Извршно вијеће НР БиХ, у којој је одређено да ће се општи избори за одборнике народних одбора општина одржати : 1) за одборнике општинских вијећа народних одбора општина 27. 10. 1957. године, 2) за одборнике вијећа произвођача народних одбора општина 30. и 31. 10. 1957. године (*Службени лист НР БиХ*, број 32, од 23. 8. 1957. године).

³³ У фонду се налази свеска са записницима са I–XIV сједнице Општинске изборне комисије у Подградцима, одржаних од 20. 8. 1957. године до 6. 11. 1957. године, АРС БЛ, 143, 30, списи без броја.

(Секретар, Организација народног одбора и савјета, Реферат за опште управне послове, Реферат за грађанска стања, Реферат за привреду и комуналне послове, Реферат за имовинскоправне односе, Реферат за просвјету и културу, Реферат за здравље и социјалну заштиту), списе Општинске управе прихода, буџет и рачуноводство, финансијска документа, статистичке податке о укупним и засијаним површинама (јесења и прољетна сјетва) и утврђеном приносу касних усјева за Општину Подградци, спискове домаћинстава која посједују земљиште из 1957. године, те списе Судије за прекршаје Народног одбора Општине Подградци (1957. година) и списе Општинске изборне комисије Подградци (1957. година), који имају бројеве својих протокола.

Од информативних средстава за овај фонд у Архиву РС урађен је сумарно-аналитички инвентар према Међународном стандарду за опис архивске грађе ISAD/G.

Mirjana Ivanic

People's Committee of the Municipality of Podgradci
(1952 - 1958); 1952/1958
(History and Organization of the Fund Creator and Basic Data on Archival Material)

Summary

The People's Committee of the Municipality of Podgradci began its work after passing the Law on the Division of the Territory of the People's Republic of Bosnia and Herzegovina into Districts, Cities and Municipalities on May 5 in 1952 and became part of the District of Bosanska Gradiska. The seat of the People's Committee of the Municipality was in Gornji Podgradci, which included Gornji Podgradci, Donji Podgradci, Baraji, Jablanica, Sovjak, Milosevo Brdo and the mountain of Kozara.

With the enactment of the Law on the Area of Districts and Municipalities in the People's Republic of Bosnia and Herzegovina on July 12 in 1955, the People's Committee of the District of Bosanska Gradiska ceased to function, while the People's Committee of the Municipality of Podgradci continued its work and became part of the Banja Luka District. The seat of the People's Committee of the Municipality was in Gornji Podgradci and it included the settlements: Adzici, Donji Podgradci, Gornji Podgradci, Grbavci, Jablanica, Kozara, Milosevo Brdo, Samardžije, Sovjak, Trebovljani, Trnovac and Turak.

After the adoption of the Law on Amendments to the Law on Areas and Municipalities in the People's Republic of Bosnia and Herzegovina of June 28 in 1958, the People's Committee of the Municipality of Podgradci ceased to operate, and settlements that were part of this municipality became part of the Municipality of Bosanska Gradiska in the Banja Luka County.

This paper presents basic data on the archive fund of the People's Committee of the Municipality of Podgradci, the history of the fund creator, its administrative-territorial jurisdiction and internal organization, as well as basic data on the archive material.